
Univerzita Palackého
v Olomouci

Dítě jako svědek a oběť domácího násilí

Eva Klimentová

Dejme (že)nám šanci

Univerzita Palackého
v Olomouci

Práce ve skupinách:

Co je to násilí?

Kde podle vás násilí začíná, co ještě násilí není?

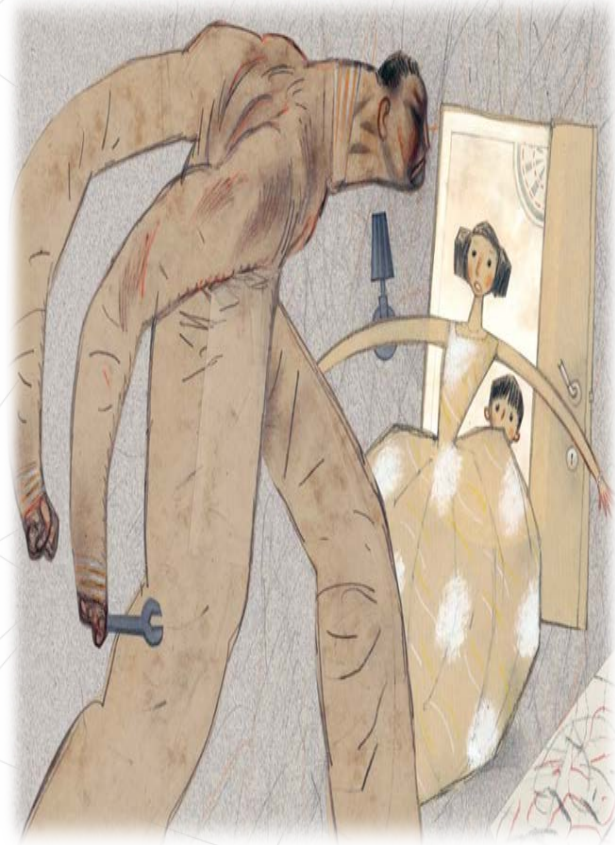
Jaké byste mohli popsat formy násilí?

Univerzita Palackého
v Olomouci

Formy násilí v blízkých vztazích:

- fyzické
- psychické a emocionální
- sociální
- ekonomické
- materiální
- sexuální
- latentní

Domácí násilí (násilí v blízkých vztazích) můžeme definovat jako různé formy násilí mezi členy rodiny. Násilí je opakované, dlouhodobé a stupňuje se, role oběti a násilníka je jednoznačně patrná a stálá. K násilí dochází v soukromí, tedy mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se zpravidla stupňuje a u oběti vede ke ztrátě schopností včas zastavit násilné incidenty a efektivně řešit narušený vztah.

Trestní zákon vymezuje trestný čin **„týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě nebo osoby blízké“**.

Znaky domácího násilí:

- výskyt násilných incidentů různých forem (násilí);
- opakovaný výskyt násilí;
- vzrůstající intenzita násilí (eskalace);
- jasné dělení rolí na násilnou a ohroženou osobu (asymetričnost vztahu);
- soukromí.

Univerzita Palackého
v Olomouci

FILM ZUŘIVEC

ALTERNATIV
TIL VOLK

Univerzita Palackého
v Olomouci

Práce ve skupinách:

Jak myslíte, že se v rodině cítí matka a o co se snaží?

Jak myslíte, že se v rodině cítí otec a o co se snaží?

Jak myslíte, že se v rodině cítí Bój a o co se snaží?

Univerzita Palackého
v Olomouci

Cyklus domácího násilí

- růst napětí
- násilí, útok
- usmiřování (líbánky)
- klid

Násilná osoba

Rámcový okruh faktorů a vlastností, které vybavují člověka větší připraveností chovat se agresivně:

- anomálie osobnosti
- transgenerační přenos agresivního jednání
- alkohol, drogová závislost
- psychiatrické diagnózy
- vliv nepříznivých (sociálních) okolností

Mezi **základní charakteristiky pachatelů domácího násilí** patří:

- nepřijímají zodpovědnost za své chování
- obviňují oběť za násilí, jehož se sami dopouštějí
- mají nízké sebevědomí
- zlehčují a podceňují násilí a jeho následky
- chovají se odlišně doma a na veřejnosti

Co je ale třeba si uvědomit:

- Násilí je možné zastavit, pokud člověk, který násilí páchá, je ochoten na sobě pracovat.
- Lidé, kteří násilí páchají, nejsou imunní vůči negativním následkům, které násilí má.
- Mnozí z nich pociťují stud a vinu.
- Mnozí z nich nesou zátěže z dětství.
- Pro dosažení změny jsou třeba empatičtí terapeuti, kteří neodsuzují a nemoralizují.

Oběti domácího násilí

Rozpoznat oběti domácího násilí není lehké, protože mnohdy svou situaci skrývají, násilí často popírají. Můžeme pozorovat následující znaky:

- žádná nebo zcela nedostatečná možnost vlastního materiálního zabezpečení, materiální prostředky jsou často pod kontrolou agresora;
- sociální izolace, oběti mají velmi málo kontaktů mimo rodinu;
- dlouhodobá emocionální frustrace, nízké až nulové sebevědomí;
- nejistota, nerozhodnost, zkreslené vnímání a myšlení a z toho vyplývající pokřivená měřítko normality, omlouvání násilníka;
- prožitky pocitů bezmoci a rezignace, vyčerpanost a únava;
- silně ambivalentní vztah k agresivnímu partnerovi (strach a zároveň závislost), např. oběť udává nepravdivé příčiny svých zranění;
- časté somatické a psychosomatické příznaky dlouhodobého stresu (ekzém, bolesti zažívacího ústrojí, hlavy);
- nedůvěra v možnost účinné pomoci.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Proč tedy oběť zůstává v násilném vztahu?

chce zachovat dětem úplnou rodinu

náboženské, kulturní či tradiční tlaky

má k partnerovi stále citový vztah

je ekonomicky a sociálně závislá, nemá kam odejít

sociální a právní systém reaguje necitlivě, neefektivně

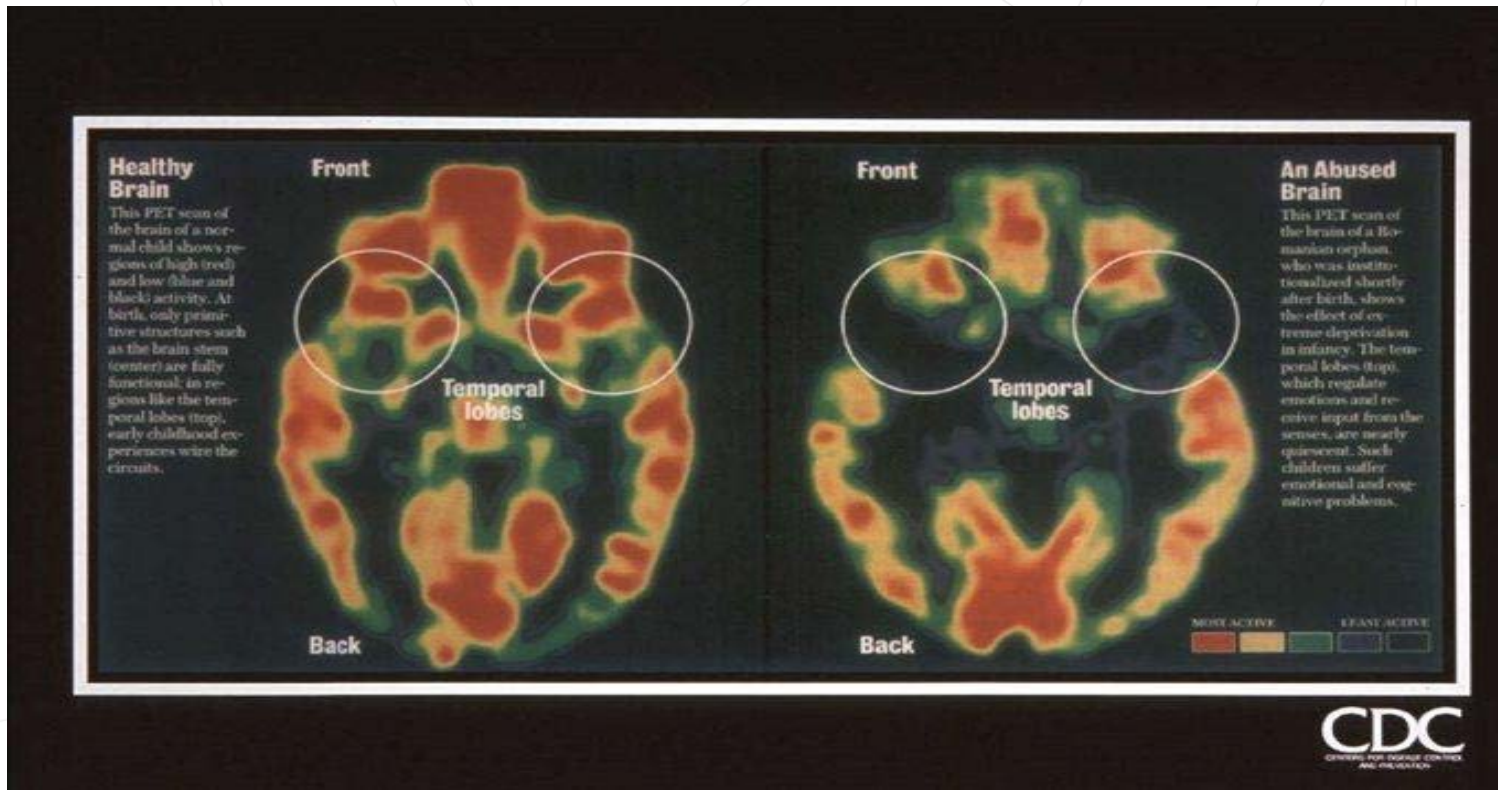
sociální izolace, nedostatek podpory z okolí

strach a bezmoc

Univerzita Palackého
v Olomouci

Působení domácího násilí na vývoj dětského mozku

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děti, které zažily válku:

- prožitek spolu s rodinou, přáteli
- normální život přerušen
- možnost sdílení zkušeností, zážitků, traumat
- není potřeba něco skrývat

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děti, které zažily násilí v rodině:

- prožitek o samotě
- prožitek není sdílen, provází jej stud a pocit viny
- potřeba domácí násilí tajit
- násilí se stává normou, život dítěte provází přetvářka, nezná „normální“ život
- okolí o násilí neví

Univerzita Palackého
v Olomouci

Jak bychom měli s dětmi hovořit o násilí?

Univerzita Palackého
v Olomouci

Zásady komunikace s obětí domácího násilí:

- empatie, aktivní naslouchání, potvrzování emocí
- upřímnost
- porozumění, plná akceptace
- zjišťování míry ohrožení oběti
- postupné přeladování od minulosti k budoucnosti – stimulování vnitřních sil oběti, pěstování sebevědomí a sebeúcty, obnovování životních iluzí
- podpora při hledání navazující pomoci

Univerzita Palackého
v Olomouci

Vidíte světlo na konci tunelu nebo přijíždějící vlak?

Právní prostředky ochrany před domácím násilím

- **vykázání násilníka ze společného obydlí**
- **sociálně-právní ochrana dětí**
- **sociální služby:**
  - **intervenční centra** – služby ambulantní, terénní a pobytové;
  - **odborné sociální poradenství** – poradny pro oběti trestných činů, domácího násilí;
  - **telefonická krizová pomoc;**
  - **azylové domy** – ubytování na přechodnou dobu;
  - **krizová pomoc** – ubytování, strava, sociálně terapeutická činnost;
  - **sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi** – terénní, aktivizační.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Doporučená literatura:

MATOUŠEK, Oldřich; KODYMOVÁ, Pavla; KOLÁČKOVÁ, Jana. (eds.) (2005) *Sociální práce v praxi*. Praha: Portál.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda; ŠEVČÍK, Drahomír et al. (2011) *Domácí násilí*. Praha: Portál.

Tematické číslo časopisu *Sociální práce/Sociálna práca*, ročník 2006, číslo 2. Brno: Asociace vzdělavatelů v sociální práci.

A beletristicky zpracované příběhy týraných žen:

BUSKOTTE, Andrea. (2008) *Z pekla ven*. Praha: Computer Press.

SCHWARTZ, Diane. (2012) *Týraná*. Praha: Portál.